

SIMPOZIJ "GLAZBA U MUZEJU / MUZEJI GLAZBE"

JASMINA BRKOVIĆ □ Muzejski dokumentacijski centar, Zagreb

sl.1. Sudionici međunarodnog simpozija
Glazba u muzeju / Muzeji glazbe ispred
Muzeja Mimara, listopad 2013.

Simpozij *Glazba u muzeju / Muzeji glazbe*¹ održan je u Zagrebu od 16. do 18. listopada 2013.

Organizator simpozija bio je Muzejski dokumentacijski centar (MDC)² u partnerstvu s još pet institucija: Hrvatskom akademijom znanosti i umjetnosti (HAZU), Hrvatskim glazbenim zavodom, Muzejom *Mimara*, Muzejom suvremene umjetnosti i Muzejom za umjetnost i obrt.

Cilj ove kulturne manifestacije bio je okupiti muzikologe i muzealce, kao i sve ostale baštinske i kulturno-obrazovne djelatnike u zajedničkom promišljanju teorijskih i praktičnih pitanja vezanih za fenomen glazbe. Programski odbor³ s Višnjom Zgagom, voditeljicom projekta na čelu, posebno je istaknuo kako želi upozoriti na činjenicu da Hrvatska nema muzeja glazbe te dati poticaj za njegovo osnivanje.

Tijekom tri dana simpozija održano je 41 izlaganje, među kojima i sedam stranih čiji su autori renomirani stručnjaci s područja muzeologije, muzikologije i restauracije instrumenata. Jutarnji program stručnih i znanstvenih predavanja održan je u Muzeju *Mimara*, dok su se popodnevne sesije s popratnim (glazbenim) događanjima selile u Zbirku Richter, Palaču Gvozdanović te u Atrij HAZU. U duhu ideje o glazbi u muzeju, u sklopu simpozija nastupili su *AV/E! Polis*, Konstantin Krasnički, Đana Kahrman i Orest Shourgot, izvodeći svoje skladbe upravo u ambijentima i na instrumentima koji su dio hrvatske glazbene baštine. Simpozij je održan pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture i predsjednika Republike Hrvatske dr. sc. Ive Josipovića.

Uvodna tematska skupina ponudila je pregled raznih istraživačkih projekata hrvatske glazbene baštine. Akademik Stanislav Tuksar (redoviti profesor Muzičke akademije u Zagrebu) predstavio je povijest i rezultate višegodišnjih istraživanja glazbenih zbirki u Hrvatskoj. Pregled glazbenih zbirki u hrvatskim muzejima dala je Jasmina Brković (kustosica pripravnica, MDC). U izlaganju dr. sc. Vjere Katalinić (znanstvena savjetnica, Odsjek za povijest hrvatske glazbe HAZU) i Lucije Konfic (Odsjek za povijest hrvatske glazbe HAZU) bilo je govora o nepoznatim fazama u istraživanju glazbene baštine koje omogućuju da glazba dospje do svoje publike. Ana Čizmić (Österreichische Akademie der Wissenschaften) i Luka Beban (asistent Muzičke akademije u Zagrebu) skrenuli su pozornost na vrijedan i nedovoljno poznat inventar crkvenih i samostanskih knjižnica i arhiva u Dalmaciji. Žanina Bilić (pijanistica i klavirska pedagoginja, Udruga Svetkovina - za promicanje umjetnosti i kulture življenja, Zagreb) govorila je o istraživanju znamenitih pijanista i klavirskih pedagoga na primjeru umjetničkoga i pedagoškog djelovanja Sofije Deželić.

1 URL: <http://mdc.hr/hr/mdc/skupovi-i-manifestacije/>

2 Organizacijski odbor činile su Višnja Zgaga (muzejska savjetnica i ravnateljica Muzejskoga dokumentacijskog centra - MDC) i Jasmina Brković (kustosica pripravnica i suradnica MDC-a).

3 Programski odbor simpozija činili su: Višnja Zgaga (muzejska savjetnica i ravnateljica MDC-a), dr. sc. Nada Bezić (muzikologinja i knjižničarka, Hrvatski glazbeni zavod), Nuša Hauser (dokumentaristica, Etnografski muzej Istre - Centar za nematerijalnu kulturu Istre), dr. sc. Vjera Katalinić (znanstvena savjetnica, Odsjek za povijest hrvatske glazbe HAZU), dr. sc. Grozdana Marošević (znanstvena savjetnica, Institut za etnologiju i folkloristiku), Davor Merkaš (muzikolog i ravnatelj Muzičkoga informativnog centra - MIC-a), dr. sc. Tatjana Mihalić (viša knjižničarka, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu), Željka Radovinović (viša knjižničarka, Muzička akademija) te akademik prof. dr. sc. Stanislav Tuksar (redoviti profesor Muzičke akademije).

sl.2.-3. Pogled na dvoranu u Muzeju Mimara u kojoj se održavao međunarodni simpozij Glazba u muzeju / Muzeji glazbe.

Uslijedila su pozvana predavanja o bečkom Haus der Musik i Danskom muzeju glazbe. Christoph Gruber (*event manager*, Haus der Musik, Beč) predstavio je interaktivni muzej glazbe Haus der Musik, skrenuvši posebnu pozornost na program rada tog muzeja i nova rješenja koja su kombinacija znanstvenoga i zabavnog pristupa glazbi. Mogućnosti i izazove izlaganja glazbe u muzeju izložila je dr. sc. Lisbet Torp (voditeljica Nacionalnoga danskog muzeja - Danskog muzeja glazbe, Kopenhagen, te predsjednica CIMCIM-a), i to na primjeru stvaranja novoga glazbenog muzeja u Danskoj.

U tematsku skupinu *Tradicijska glazbala i etnološke zbirke* sudionike je uvela dr. sc. Grozdana Marošević (znanstvena savjetnica, Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb) osvrnuvši se na bogatu građu i dokumentaciju hrvatske tradicijske glazbe koja se čuva u Institutu. Nuša Hauser (dokumentaristica, Centar za nematerijalnu kulturu Istre - Etnografski muzej Istre, Pazin) predstavila je aktivnosti novoosnovanog Centra za nematerijalnu kulturu Istre. Etnografski muzej Zagreb održava glazbene radionice na kojima se korisnici mogu upoznati s tradicijskom glazbom kao dijelom nematerijalne kulturne baštine, o čemu je više rekla Željka Jelavić (viša kustosica, Etnografski muzej Zagreb), a da etnografski postav može biti mjesto susreta i raznih glazbenih sadržaja pokazala je mr. sc. Ljubica Gligorević (muzejska savjetnica, Gradski muzej Vinkovci).

Popodnevna sesija s temom *Suvremena glazba* prigodno je održana u Zbirci Richter, gdje se Leila Topić (kustosica, Muzej suvremene umjetnosti, Zagreb) osvrnula na projekte u kojima Muzej suvremene umjetnosti problematizira nove glazbeno-vizualne umjetničke forme. Evelina Turković (urednica emisije *Slika od zvuka*, Treći program Hrvatskoga radija) govorila je o prezentaciji zvuka u galerijskom prostoru na primjeru izložbenih postava suvremene eksperimentalne glazbe, a na njezino se izlaganje nadovezao multimedijски umjetnik Bojan Gagić, čiji su radovi predstavljeni na jednoj od izložbi iz ciklusa *Slika od zvuka*.

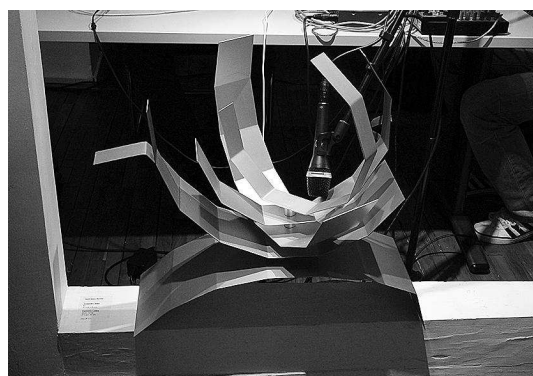
U popratnom programu Maro Market i Srđan Nogić izveli su *AV/E! Polis*, vizualno-glazbeni performans koji traga za novom dimenzijom umjetničkog opusa Vjenceslava Richtera pretvarajući njegove skulpture u izvor zvuka, a zatim je kustosica Vesna Meštrić održala vodstvo po Zbirci.

Drugi dan izlaganja započeo je pozvani predavač dr. sc. Noel Loblej (znanstveni suradnik, Pitt Rivers Museum, Oxford) s izlaganjem o digitalnoj distribuciji rijetke i inače nedostupne glazbene zbirke Muzeja za antropologiju i svjetsku arheologiju Pitt Rivers.

Slijedila je prezentacija primjera iz muzejske prakse u sklopu tematske skupine *Skladatelji, glazbene zbirke i glazbena grada*. Glazbene ostavštine i memorijalne prostore svojih zavičajnika predstavili su Dražen Ernečić (viši kustos, Muzej grada Koprivnice) - Tome Šestaka; dr. sc. Marina Vinaj (knjižničarska savjetnica, Muzej Slavonije Osijek) - obitelji Prandau-Normann; Maša Hrustek Sobočan (kustosica, Muzej Međimurja Čakovec) - Josipa Štolcera Slavenskog; mr. sc. Tijana Barbić Domazet (diplomirana knjižničarka, Sveučilišna knjižnica u Pulj) i Nuša Hauser - Antonija Smarglie; Ira Karlović (muzikologinja, Udruga *Antun Dobrović*, Jelsa) - Antuna Dobrovića; Silvija Lučevnjak (kustosica, Zavičajni muzej Našice) - obitelji Pejačević; mr. sc. Lovorka Ruck (diplomirana knjižničarka, Glazbena škola Ivana Matetića Ronjgova, Rijeka) - Ivana Matetića Ronjgova te Dragica Šuvak (viša kustosica, Zavičajni muzej Slatina) - Milka Kelemena. Zrinka Jelčić (kustosica, Muzej grada Zagreba) izvijestila je o stanju Zbirke Margite i Rudolfa Matza.

Sisački kolekcionar Velimir Kraker prikupio je zbirku fonografa, gramofona i radioprijamnika o kojoj je govorio mr. sc. Vlatko Čakširan (viši kustos, Gradski muzej Sisak), dok je reprezentativnu Zbirku fonografije Tehničkog muzeja predstavio Željko Staklarević (viši kustos, Tehnički muzej, Zagreb).

U Kulturno-povijesnome muzeju u Dubrovniku čuva se vrijedni povijesni instrument - fortepijano Antuna Waltera iz 1790. godine, o kojemu je izvijestila dr. sc. Vedrana Gjukić Bender (muzejska savjetnica, Dubrovački muzej, Dubrovnik). Zbirka glazbenih instrumenata Muzeja za umjetnost i obrt poznata je kao jedina cjelovita zbirka te vrste u Hrvatskoj, a na koje je sve načine ona bila uključena u muzejska događanja govorila je dr. sc. Nela Tarbuk (muzejska savjetnica, Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb). Posebnu je pozornost instrumentima s tipkama pridala Vilen Vrba-

sl.4.-5. Popodnevna sesija s popratnim glazbenim događanjima u Palači Gvozdanović.

sl.6.-7. AV! POLIS, koncertni performans inspiriran umjetničkim opusom Vjenceslava Richtera.

nić (stručna suradnica, Odsjek za povijest hrvatske glazbe HAZU) te je uz pregled instrumenata smještenih u trima zagrebačkim muzejima dala prijedlog za njihovo predstavljanje.

Izlaganja s temom *Restauracija glazbenih instrumenata* nastavila su se u Palači Gvozdanović, gdje su svoje bogato iskustvo u restauraciji s prisutnima podijelili pozvani predavači Françoise de Ridder i Daniel Sinier (graditelji gudačkih instrumenata, radionica Sinier de Ridder, Saint-Chartier). Ljerka Perči se zatim osvrnula na *Osječku muzejsku glazbenu srijedu* i istraživanje glazbene baštine u Muzeju Slavonije Osijek - ostavštinu obitelji Prandau-Normann. Upravo je izbor iz partitura Karla von Prandaua skladatelju Davoru Bobiću poslužio kao inspiracija za *Preludij* što ga je za sudionike simpozija na glasoviru prouzročio maestro Konstantin Krasnitski.

O riječkom graditelju gudačkih instrumenata Franji Kresniku, Zbirci Kresnik te njezinoj valorizaciji i prezentaciji govorila je Tamara Mataija (kustosica, Pomorski i povijesni muzej Hrvatskog primorja Rijeka). Na njezino se izlaganje nadovezala mlada violinistica Đana Kahrman, koja je tom prigodom na Kresnikovoj violini iz fundusa Pomorskog i povijesnog muzeja odsvirala prva četiri stavka Bachove *Partite u d-molu*.

Posljednjeg su dana tematsku skupinu *Suvremeni načini komuniciranja glazbene i zvučne baštine* započele pozvane predavačice Gerda Koch (koordinatorka sadržaja, Europeana Local Graz) i dr. sc. Gerda Lechleitner (Phonogrammarchiv, Beč). Na primjeru Europeane, jedne od najvećih svjetskih digitalnih knjižnica kulturne baštine, Gerda Koch objasnila je načine prikupljanja audiozapisa te predstavila nove funkcionalnosti i *cloud* tehnologije unutar Europeane kojima bi se ti zapisi mogli učiniti dostupnijima. Kao prvi arhiv istraživačkog zvuka u svijetu, bečki Phonogrammarchiv raspolaže iznimno bogatom zvučnom baštinom, a dr. sc. Gerda Lechleitner opisala je izazove i nove mogućnosti raspolaganja zvučnim dokumentima koje je donijelo digitalno doba.

Na inicijativu za osnivanje zvučnog arhiva u Hrvatskoj podsjetio je Veljko Lipovšćak (znanstveni suradnik, Fakultet elektrotehnike i računarstva, Zagreb), koji je pokušao dati kratki, ali sustavni pregled povijesti zvučnih zapisa u nas. Željka Radovinović (viša knjižničarka, Muzička akademija u Zagrebu) identificirala je najvažnije zbirke zvučnih snimaka u Hrvatskoj te upozorila na različite standarde u njihovu dokumentiranje.

Izlaganje o istraživanju podrijetla tradicijskih instrumenata uz kratku prezentaciju i svirku na instrumentima iz vlastite zbirke dao je mr. sc. Krešimir Galin (umirovljeni profesor Muzičke akademije u Zagrebu). Dorijan Gudurić (student, Filozofski fakultet Osijek) predstavio je Youtube kanal *Croatian Classical Music* na kojemu se objavljuju skladbe hrvatskih skladatelja radi njihove popularizacije. O digitalizaciji Zbirke muzikalija i audiomaterijala NSK te o njezinu objavljivanju u obliku virtualne zbirke govorila je dr. sc. Tatjana Mihalić (viša knjižničarka, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu).

U *Zaključnom dijelu* dr. sc. Nada Bezić (muzikologinja i knjižničarka, Hrvatski glazbeni zavod, Zagreb) predstavila je glazbenu topografiju grada Zagreba te dala prijedlog za njegovo predstavljanje kao muzeja glazbe. Izlagački dio

sl.8. Predavanje Eveline Turković *Projekt Slika od zvuka Trećeg programa Hrvatskog radija*, 2009.–2013. u Zbirci Richter.

simpozija zaključila je Višnja Zgaga (muzejska savjetnica, MDC) sažimajući svu dotad izloženu problematiku u programskom tekstu *Zašto muzej glazbe?*. Slijedila je završna rasprava.

Sudionici su se složili kako obrađena tematika ima veliko kulturno značenje za Hrvatsku, a simpozij je tek otvorio mnoga pitanja vezana za baštinjenje glazbe. Kao prvo događanje koje je težilo dati sustavni pregled glazbene baštine, simpozij je svakako povezao struku te postavio temelje za daljnje bavljenje tom problematikom.

U popodnevним je satima dr. sc. Nada Bezić provela zainteresirane sudionike po Hrvatskome glazbenom zavodu, a zatim je, nadovezavši se na svoje izlaganje, održala glazbenu šetnju po Gornjem gradu.

Simpozij je svečano zaključen u Atriju HAZU javnim koncertom na Guarnerijevoj violini. Akademik Stanislav Tuksar i Orest Shourgot ispričali su priču o Kingu⁴, a zatim je maestro Shourgot na znamenitom instrumentu odsvirao *Adagio* i *Fugu* iz Bachove *Sonate u g-molu* te *Chaconne*, posljednji stavak već spomenute Bachove *Partite*.

MDC je objavio zbornik sažetaka⁵ s programom simpozija i sažecima izlaganja, a cjeloviti tekstovi tih izlaganja bit će objavljeni naknadno, u godišnjaku *Muzeologija*.

Primljeno: 28. travnja 2014.

SYMPOSIUM MUSIC IN THE MUSEUM / MUSEUMS OF MUSIC

The symposium *Music in the Museum/ Museums of Music* was held in Zagreb from June 16 to June 18, 2013.

It was organised by MDC, the Museum Documentation Centre, partnered by five more institutions; the Croatian Academy of Sciences and Arts, the Croatian Music Institute, the Mimara Museum, the Museum of Contemporary Art and the Museum of Arts and Crafts.

The objective of the event was to bring together musicologists and museum professionals as well as other people in heritage, cultural and educational activities so as to think through together the theoretical and practical issues related to the phenomenon of music.

The programme committee, chaired by Višnja Zgaga, the head of the project, particularly pointed out that it wanted to draw attention to Croatia's having no music museum, and to try to encourage the founding of such an institution. During the three days of the symposium, there were 41 addresses, including seven from participants coming from abroad, the authors of which were renowned experts in the area of museology, musicology and instrument restoration. The morning programme of expert and scholarly lectures was held in the Mimara Museum, while for the afternoon sessions with accompanying musical events the symposium moved to the Richter Collection, the Gvozdanović Palace and the Atrium of the Croatian Academy. In the spirit of the idea of music in the museum, performing as part of the symposium were AV/E! Polis, Konstantin Krasnitski, Đana Kahrman and Orest Shourgut, performing compositions in the settings and on instruments that are part of the Croatian music heritage. The symposium was held under the patronage of the Ministry of Culture and the President of the Republic of Croatia, Dr Ivo Josipović.

The participants agreed that the theme discussed had a major cultural importance for Croatia, and that the symposium had merely broached the numbers of questions related to the musical heritage. As a first event embodying the aspiration to give a systematic review of the musical heritage, the symposium certainly brought the profession together and set the foundations for further dealings with this problem area.

⁴ URL: http://info.hazu.hr/violina_king

⁵ Zbornik sažetaka dostupan je na: <http://www.mdc.hr/UserFiles/Image/GUM%20knjizica%20sazetaka.pdf>